

Záměr restaurování *Pomníku carských důstojníků*, na čestném vojenském pohřebišti na Olšanských hřbitovech

Zpracoval:
restaurátor na základě povolení M.K. ČR, čj.
Správa pražských hřbitovů, technický úsek
Praha, 16. 7. 2020

Dílo: *Pomník carských důstojníků padlých v bitvách u Chlumu a Drážd'an*

Místo: Olšanské hřbitovy, čestné vojenské pohřebiště 2

Materiál: pískovec, žehrovická arkóza, diorit

Sloh / datace: empír / po roce 1813

Autor: neznámý

Rozměry: výška cca 330 cm, strany 204 x 204 cm



Ilustrační foto

Popis: Dekorovaný sarkofág na sloupech. Dílo čtvercového půdorysu tvoří odspodu masivní *stylopodium*. Na něm stojí v rozích čtyři sloupy, tvořené profilovanými patkami a spodními částmi sloupů s kanelovanými dříky. Mezi sloupy je pilíř křížového půdorysu. Na sloupech je samotný hranol pseudo-sarkofágu, který je nosným základem čtyř nápisových desek, o rozměrech 130 x 74 cm. Nápisové desky jsou v češtině a ruštině. Nad nápisovými deskami je plochá římsa. Hmotnost sarkofágu je završena čtyřmi plochými nárožními *akroterii*, mezi nimiž je obloukovité zastřešení, imitující valenou klenbu. Její čela tvoří segmentové frontony, které jsou vyplněné reliéfy. Na východní straně je to zkřížený šíp a kopí s věncem, na západní straně je to meč s věncem. Na vrcholu oblouku, i celého díla, je sochařské pojednání jezdecké přilby s chocholem, spočívající na vavřínových ratolestech s pistolí, které leží na polštáři se střapci. Většina hmotné podstaty díla je tvořena hrubozrnnou arkózou, tzv. žehrovický pískovec. Sloupy, římsa, reliéfní frontony a přilba s dekorem jsou z jemnozrnného pískovce polabského typu.

Dochovaný stav, popis poškození: Dílo je ve zchátralém stavu. Předchozí oprava znehodnotila kvalitu díla, jeho historický a pietní charakter. Většinu povrchu pokrývá nátěr fasádní barvou světle okrového odstínu. Pod nátěrem je vrstva bílého štuky, který měl zakrýt vystupující nerovnosti povrchu. Ačkoliv nátěr maskuje rozsah zchátralosti, je evidentní množství různých tmelů a bobtnajících defektů pod povrchem. Na horních okrajích frontonů jsou patrné kamenické doplňky, případně doplňky z litého betonu, které se rozpadají. Nátěr omezil propustnost vodních par na povrchu, kde nyní dochází k nerovnoměrnému shromažďování vlhkosti. Na četných tak místech prorůstá skrze nátěr mech. Na horní ploše díla je, na více místech, především v záhybech dekoru, zakořeněná náletová vegetace. Sochařské partie jsou polychromně zvýrazněny naivním způsobem, který neodpovídá historickým předlohám. Reliéfní motivy ve frontonech jsou natřené kamnářskou metalickou barvou v hnědém odstínu. Chochol jezdecké přilby je pokryt zlacením, samotná přilba je bílá. Detaily přilby a vavřínové ratolesti jsou také pojednány hnědou metalickou barvou. Polštář se střapci a pistole jsou černé. Nápisové desky z černého dioritu, které pocházejí také z poslední opravy, jsou svým laciným industriálním pojednáním zcela neadekvátní významu díla. Samotná černá barva kamene je zcela protichůdná původnímu empírovému konceptu i současným představám o autentické podobě historické památky. Původní desky byly zhotoveny ze světle šedého vápence, nápisy byly provedeny v dobovém kurzivním kurentu.

Navrhovaný způsob opravy:

1. Bude provedeno ořezání stromové vegetace v blízkosti díla, která dotuje jeho povrch vlhkostí a vegetativními zárodky a současně prostorově brání provedení opravy.
2. Očištění povrchu, které bude obnášet celkové odstranění fasádního nátěru, včetně štukové podpovrchové úpravy i všech novodobých barevných vrstev. Budou provedeny zkoušky, na jejichž základě budou stanoveny konkrétní metody čištění, které šetrně odstraní nátěry bez poškození podkladu. Metody čištění mohou být různé, v závislosti na konkrétní použité barvě, v případě polychromního pojednání detailů. Fasádní nátěr pokrývá plochu cca 16,5 m². Odstranění dožilých novodobých oprav, tmelů a doplňků.
3. Konzervace dochovaného stavu, obnášející zahubení a odstranění vegetace, zpevnění erodujících míst, injektáže, lepení, vyplnění dutin, prasklin a spár umělým kamenem a další restaurátorské úkony, které zamezí dalšímu chátrání autentické podstaty díla.
4. Odstranění současných nevhodných nápisových desek a jejich nahrazení kopiemi původních desek, případně zhotovení nových nápisových desek ze světlého kamene, jejichž provedení bude kvalitativně adekvátní umělecké a pietní hodnotě díla. Samotné nápisy by měly být buď přepisem původních nápisů nebo odpovídat současnému místopisnému názvosloví a obecnému dějinnému konsenzu.
5. Restaurátorské doplnění chybějících tvarů umělým kamenem, probarveným ve hmotě. Celková retuš povrchu, lazurní barevné sjednocení jednotlivých částí povrchu díla. Aplikace hydrofobní ochrany proti vsakování srážkové vody.



Pomník carských důstojníků, detail okraje frontonu a přilby



Pomník carských důstojníků, detail běžného stavu povrchu



Pomník carských důstojníků, detail mechu a poškození na okraji frontonu



Pomník carských důstojníků, detail poškození patek sloupů



Pomník carských důstojníků, detail mechu a poškození římsy